

Hollandiam nonnulli dictam volunt quasi Holtlandiā, id est, terram lignosam; quod hęc olim syluis lucisq; horruisse persuasum habeat. Probabilior tamen sententia est eorum qui Hollandiam dici asseuerant, tanquam terram canam seu cauernosam. Cui rei fidem etiam facere aiunt euentum, nō ita pridem animaduersum: Ferunt enim prope Herlemum vaccam depascentem gramina in cauernam quandam incidisse, ac triduo post in maris sinu ei vrbi versus Orientem opposito, repertam esse vnde & prouerbialiter dici solet *Hollandt / Wollandt*. Hęc olim Bataua dicebatur, à Batauo Cattorum regis filio, qui cum adiunctis sibi eiusdem populi viris, ob seditionem a popularibus suis pulsus, terram hanc habitatore cultoreq; vacuam occuparunt. Cuius rei argumentum esse potest Carvicius locus prope Leydam. Ducis verò eorum nomē retinuisse videntur oppida nonnulla, Batenberga, Batoburgum, Batuodurum, quod nunc *Wijckte Duersteden* dicitur. Nomen Batauicum etiamnum retinet insula ista intra Vahalim & Leccam posita, *Die Vettaw* dicta. Batauos ergo Hessorum Populares esse, primū ex Tacito probari potest vbi inquit Bataui donec trans Rhenum agebant, pars Cattorum, seditione domestica, pulsī, extrema Gallicę orę vacua cultoribus, simulque insulam inter vada sitam occupauere, quam Oceanus à fronte, Rhenus amnis tergum ac latera circumluit. Confirmat etiam *Batēberga* Hessorum municipium, hanc Taciti sententiam, de quibus etiam Plutarchus hoc modo refert. Bataui sunt inter Germanos optimi equites, insulam habitantes quam Rhenus circumfluit. Regio hęc mirum in modum populosa, hominumq; diues vt plurimum procerorum veruntamen benè proportionatorum corporum, atq; animosorum, ciuilitate ac politia multum à maioribus differentiū: exutis enim feris agrestibusq; moribus, placidi, iucundi, ingeniosi, benigni ac hospitalis sunt: Fœminę eorum elegantes, & in rebus omnibus gerendis magnę dextertatis Virilię vt plurimum officia exequuntur, præsertim quo ad mercaturam: vnde regionem peragrantibus triplo plures fœminę quàm viri obuię sunt. Vulgus frequenter mercaturę, rei pecuniarię, nauticę ac piscatorię deditū: ad voluptates autem aliquanto propensiores, ob rerū omnium abundantia sunt. In domesticę supellectilis nitore palmam vni concedunt Hollandię negotiatores, quib; pleraq; Orbis pars peragrata est. Hęc olim suos reges, habuit, quorum meminit Suetonius in *Caligula*, cap. 44. Verū anno Christi 863, à Carolo Caluo Francorum rege in Comitatum redacta est, eiq; præfectus est Theodorus: regio stemmate ortus, isq; primus Hollandię Comes fuit, qua quidem dignitate adhuc fruitur. Regio hęc Nobiles siue equestres perpaucos hodie habet, vnde & in pauciores regiunculas distrahitur diuiditurq; *Egmundensem* tamen comitatum, *Brederodensem* seu *Vianensem* baronatum, atq; *Vltraiectensem* diocēsim, continet. Quinq; præterea minores insulę eius Iurisdictioni parent, versus Meridiem positę, qua *Zelandiam* prospicit, quarum nomina sunt *Voorn*, *Gaurede*, *Somersdijck*, *Pierschille* & *Cørendijck*: præter soli fertilitatem nihil notatu dignum habentes. Negant multi inueniri regionem quę simili spatio tantū oppidorum atque vrbiū contineat, mediocri quidem magnitudine, sed incredibili politia. *Dordracum* quatuor fluminū concursu in insulam redacta, qui anno 1421 abroserunt eam à continenti. *Brabantię* enim cohębat, ciuitas ampla, pulchrę opulenta ac præpotens, ædificijs elegantibus ac magnificis ornata. *Herlemum* omnium quę in *Hollandia* sūt vrbs amplissima, cui incolarum suorum testimonio Ty-

pographicae artis inuentio debetur, aiunt enim eius inuentorem ante praefectam artem morte praeventum, eiusque deinde seruum Moguntiacum profectum, vbi continuo exercitio ad perfectionem ars perducta est, vt haec alrix seu nutrix, illa artis mater sit, ante annos circiter octo et triginta Martini Hemscherchij pictoris arte claruit; hodie autem limatissimum Henrici Goltzij caelum illustrem ipsam facit. qua se fortem & Romanam contra Albani ducis obsidionem praestiterit, belli Belgici historiae etiam ab aduersarijs eius conscriptae testabuntur. Delphium quoque vrbs magnifica, in qua Guilhelmus Auriacus princeps perijt ac magnifice sepultus est, omni propemodum orbi notissima ex cereuisia quam incolae eius dulcissimam coquant ac distrahunt: in hac etiam indignè perijt doctissimus ac integerrimus ille Musarum cultor Cornelius Musius: ex hac oriundus quoque est nebulo ac impostor ille Dauid Georgius, qui cum illiteratus esset, tanta tamen erat ingenij perspicacitate, vt sectam supra quam abominabilem condiderit. Leyda quam Ptol. Lugdunum Batauorum vocat, Lucæ Leydani artificiosiss. pictoris & chalcographi natiuitate clara, ex hac quoque prodijt Ioannes Leydanus anabaptistarum rex. Roterodamum vel ob hoc clarum quod summum literarum decus Desiderium Erasmus genuerit, quem hodie Basilæa sepultum tenet, cum hoc, sepulchro eius inscripto, elogio:

*Hic iacet arte Plato, Cato visa, Tullius ore
Vermes corpus alit, spiritus astra petit.*

Amsterdamum autem, post Antuerpiam, totius Belgij emporium celeberrimū, quō quotannis appellunt classes ducentarum nauium ex omnibus Europæ partibus confluentium. Enchusium atque Hornam vrbes, cum cætera, tum in primis prælium istud nauale contra Bossouium comitem illustres facit. Quantam nauium classem instruere Regio possit, vel ex hoc conijci licebit, quod Henrico Ranzouio teste, præteritis annis intra fretum Danicum supra sexcentas Batauorum naues (quo tempore parum benè alteri cum altero conueniebat) Rex detinuerit donec voluntati ipsius satisfacerent. Quid si illis annumerarentur & cæteræ per varias Orbis partes dispersæ naues. Tanto autem butyri caseiq; prouenta claret, vt dicat Guiciardinus ex quatuor saltem pagis Hollandiæ plus quotannis prodire lactis, quàm vini Rhenensis eo peruehatur. vt interim piscium carnumque copiam prætereamus.

